

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyē sundarakāṇḍē

॥ caturviṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ caturviṃśaḥ sargaḥ ॥

sītayā rākṣasīnāṃ vacasō'naṅgikaraṇaṃ rākṣasīkartṛkaṃ
tasyā bhartsanaṃ ca

tataḥ sītāṃ samastāstā
rākṣasyō vikṛtānanāḥ |
paruṣaṃ paruṣānarhā -
mūcustadvākyamapriyam ॥ 5.24.1 ॥

kiṃ tvamantaḥpurē sītē
sarvabhūtamanōramē |
mahārhaśayanōpētē
na vāsamanumanyasē ॥ 5.24.2 ॥

mānuṣī mānuṣasyaiva
bhāryātvam bahu manyasē |
pratyāhara manō rāmā -
nnaivam jātu bhaviṣyati ॥ 5.24.3 ॥

trailōkyavasubhōktāraṃ
rāvaṇaṃ rākṣasēśvaram |
bhartāramupasaṅgamyā
viharasva yathāsukham ॥ 5.24.4 ॥

mānuṣī mānuṣaṃ taṃ tu
 rāmamicchasi śōbhanē |
 rājyād bhraṣṭamasiddhārthaṃ
 viklavantamaninditē || 5.24.5 ||

rākṣasīnāṃ vacaḥ śrutvā
 sītā padmanibhēkṣaṇā |
 nētrābhyāmaśrupūrṇābhyā -
 midam vacanamabravīt || 5.24.6 ||

yadidaṃ lōkavidviṣṭa -
 mudāharata saṅgatāḥ |
 naitanmanasi vākyaṃ mē
 kilbiṣaṃ pratitiṣṭhati || 5.24.7 ||

na mānuṣī rākṣasasya
 bhāryā bhavitumarhati |
 kāmaṃ khādata māṃ sarvā
 na kariṣyāmi vō vacaḥ || 5.24.8 ||

dīnō vā rājyahīnō vā
 yō mē bhartā sa mē guruḥ |
 taṃ nityamanuraktāsmi
 yathā sūryaṃ suvarcalā || 5.24.9 ||

yathā śacī mahābhāgā
 śakraṃ samupatiṣṭhati |
 arundhatī vasiṣṭhaṃ ca
 rōhiṇī śasīnaṃ yathā || 5.24.10 ||

lōpāmudrā yathāgastyam
 sukanyā cyavanam yathā |
 sāvitrī satyavantam ca
 kapilam śrīmatī yathā || 5.24.11 ||

saudāsam madayantīva
 kēśinī sagaram yathā |
 naiṣadham damayantīva
 bhaimī patimanuvratā || 5.24.12 ||

tathāhamikṣvākuvaram
 rāmam patimanuvratā |
 sītāyā vacanam śrutvā
 rākṣasyaḥ krōdhamūrcchitāḥ |
 bhartsayanti sma paruṣai -
 rvākyai rāvaṇacōditāḥ || 5.24.13 ||

avalīnaḥ sa nirvākyō
 hanumān śiṃśapādrumē |
 sītām santarjayantīstā
 rākṣasīraśṛṇōt kapiḥ || 5.24.14 ||

tāmabhikramya saṃrabdhā
 vēpamānām samantataḥ |
 bhṛśam saṃlilihurdīptān
 pralambān daśanacchadān || 5.24.15 ||

ūcuśca paramakruddhāḥ
 pragṛhyāśu paraśvadhān |

nēyamarhati bhartāraṃ

rāvaṇaṃ rākṣasādhipam || 5.24.16 ||

sā bhartsyamānā bhīmābhī

rākṣasībhirvarāṅganā |

sā bāṣpamapamārjantī

śiṃśapāṃ tāmupāgamat || 5.24.17 ||

tatastāṃ śiṃśapāṃ sītā

rākṣasībhiḥ samāvṛtā |

abhigamya viśālākṣī

tasthau śōkapariplutā || 5.24.18 ||

tāṃ kṛśāṃ dīnavadanāṃ

malināambaravāsinīm |

bhartsayāñcakrirē bhīmā

rākṣasyastāḥ samantataḥ || 5.24.19 ||

tatastu vinatā nāma

rākṣasī bhīmadarśanā |

abravīt kupitākārā

karālā nirṇatōdarī || 5.24.20 ||

sītē paryāptamētāvad

bhartuḥ snēhaḥ pradarśitaḥ |

sarvatrātikṛtaṃ bhadre

vyasanāyōpakalpatē || 5.24.21 ||

parituṣṭāsmi bhadraṃ tē

mānuṣastē kṛtō vidhiḥ |

mamāpi tu vacaḥ pathyaṃ
bruvantyaḥ kuru maithili || 5.24.22 ||

rāvaṇaṃ bhaja bhartāraṃ
bhartāraṃ sarvarakṣasām |
vikrāntamāpatantaṃ ca
surēśamiva vāsavam || 5.24.23 ||

dakṣiṇaṃ tyāgaśīlaṃ ca
sarvasya priyavādinam |
mānuṣaṃ kṛpaṇaṃ rāmaṃ
tyaktvā rāvaṇamāśraya || 5.24.24 ||

divyāṅgarāgā vaidēhi
divyābharaṇabhūṣitā |
adyaprabhṛti lōkānāṃ
sarvēśāmīśvarī bhava || 5.24.25 ||

agnēḥ svāhā yathā dēvī
śacī vēndrasya śōbhanē |
kiṃ tē rāmēṇa vaidēhi
kṛpaṇēna gatāyuṣā || 5.24.26 ||

ētaduktaṃ ca mē vākyaṃ
yadi tvaṃ na kariṣyasi |
asmin muhūrtē sarvāstvām
bhakṣayiṣyāmahē vayam || 5.24.27 ||

anyā tu vikaṭā nāma
lambamānapayōdharā |

abravīt kupitā sītāṃ
muṣṭimudyamya tarjatī || 5.24.28 ||

bahūnyapratirūpāṇi
vacanāni sudurmatē |
anukrōśānmṛdutvācca
sōḍhāni tava maithili || 5.24.29 ||

na ca naḥ kuruṣē vākyam
hitam kālapuraskṛtam |
ānītāsi samudrasya
pāramanyairdurāsadam || 5.24.30 ||

rāvaṇāntaḥpurē ghōrē
praviṣṭā cāsi maithili |
rāvaṇasya grhē ruddhā
asmābhistvabhirakṣitā || 5.24.31 ||

na tvāṃ śaktaḥ paritrātu -
mapī sākṣāt purandaraḥ |
kuruṣva hitavādinyā
vacanam mama maithili || 5.24.32 ||

alamaśrunipātēna
tyaja śōkamanarthakam |
bhaja prītiṃ praharṣam ca
tyajantī nityadainyatām || 5.24.33 ||

sītē rākṣasarājēna
parikrīḍa yathāsukham |

jānīmahē yathā bhīru

strīṇām yauvanamadhruvam || 5.24.34 ||

yāvanna tē vyatīkrāmēt

tāvat sukhāṁvāpnuhi |

udyānāni ca ramyāṇi

parvatōpavanāni ca || 5.24.35 ||

saha rākṣasarājēna

cara tvam madirēkṣaṇē |

strīsaḥasrāṇi tē dēvi

vaśē sthāsyanti sundari || 5.24.36 ||

rāvaṇam bhaja bhartāram

bhartāram sarvarakṣasām |

utpātya vā tē hṛdayam

bhakṣayiṣyāmi maithili || 5.24.37 ||

yadi mē vyāhṛtam vākyaṁ

na yathāvat kariṣyasi |

tataścaṇḍōdarī nāma

rākṣasī krūrādarśanā || 5.24.38 ||

bhrāmayantī mahacchūla -

midam vacanamabravīt |

imām hariṇaśāvākṣīm

trāsōtkampapayōdharām || 5.24.39 ||

rāvaṇēna hṛtām drṣṭvā

daurhṛdō mē mahānayam |

yakṛtplīhaṃ mahat krōḍaṃ

hṛdayaṃ ca sabandhanam || 5.24.40 ||

gātrānyapi tathā śīrṣaṃ

khādēyamiti mē matiḥ |

tatastu praghasā nāma

rākṣasī vākyamabravīt || 5.24.41 ||

kaṇṭhamasyā nṛśaṃsāyāḥ

pīḍayāmaḥ kimāsyatē |

nivēdyatām tatō rājñē

mānuṣī sā mṛtēti ha || 5.24.42 ||

nātra kaścana sandēhaḥ

khādatēti sa vakṣyati |

tatastvajā mukhī nāma

rākṣasī vākyamabravīt || 5.24.43 ||

viśasyēmāṃ tataḥ sarvān

samān kuruta piṇḍakān |

vibhajāma tataḥ sarvā

vivādō mē na rōcatē || 5.24.44 ||

pēyamānīyatām kṣīpraṃ

mālyaṃ ca vividhaṃ bahu |

tataḥ śūrpaṇakhā nāma

rākṣasī vākyamabravīt || 5.24.45 ||

ajāmukhyā yaduktaṃ vai

tadēva mama rōcatē |

surā cānīyatām kṣipraṃ
sarvaśōkavināśinī || 5.24.46 ||

mānuṣaṃ māṃsamāsvādya
nṛtyāmō'tha nikumbhilām |
ēvaṃ nirbhartsyamānā sā
sītā surasutōpamā |
rākṣasībhirvirūpābhi -
rdhairyamutsrjya rōditi || 5.24.47 ||

|| ityārṣe śrīmadrāmāyaṇe vālmikīye ādikāvyē
sundarakāṇḍe caturviṃśaḥ sargaḥ ||